

Overzicht bezittingen Rijk ontbreekt: inventarisatie Rekenkamer is nodig

De rijksoverheid heeft geen volledig overzicht van haar bezittingen. Evenmin is de actuele waarde compleet in beeld. Dat blijkt uit een inventarisatie van de Algemene Rekenkamer.

Zicht op bezit en de bijhorende budgetten voor beheer, onderhoud en vervanging zou de gewoonste zaak van de wereld moeten zijn, maar is dat niet, aldus de Algemene Rekenkamer in haar [rapport](#) 'Zicht op rijksbezit'.

Balans ministeries niet verplicht

In tegenstelling tot andere publieke en private organisaties, zoals ziekenhuizen, gemeenten en ondernemingen, zijn ministeries niet wettelijk verplicht om via een balans zichtbaar te maken wat de actuele waarde van het bezit is. De Algemene Rekenkamer vindt dat het Rijk dat ook zou moeten doen. Met de bezittingen van het Rijk zijn immers honderden miljarden gemoeid.

Het overzicht is niet alleen van belang voor de verantwoording, maar ook om te bezien of een minister voldoende geld begroot voor onderhoud en beheer. Dat budget is momenteel bijvoorbeeld niet voldoende voor sluizen en bruggen, ICT-systemen en voor de kazernes van Defensie.

Als niet precies bekend is wat het bezit is, wat de waarde en waardevermindering, dan ontleemt dat het zicht op het benodigde budget voor onderhoud en vervanging. Als eerste aanzet voor zo'n overzicht heeft de Algemene Rekenkamer van elk ministerie de bezittingen in kaart gebracht.

Focus op ministeries met grote investeringen

In zijn reactie geeft minister Hoekstra van Financiën aan dat hij het belang van de zorg voor het onderhoud en de instandhouding van rijksbezit onderschrijft, maar het bijhouden en waarderen van alle bezittingen vraagt volgens de minister een forse inspanning. De minister wil zich daarom concentreren op ministeries met de grootste investeringsbudgetten. Daar ligt volgens hem de grootste toegevoegde waarde.

Dat het kabinet bij die onderdelen een begin wil maken, is volgens de Algemene Rekenkamer een compliment waard, maar daar mag het niet bij blijven. Bij de selectie van de minister blijven belangrijke bezittingen bij andere onderdelen van de rijksoverheid buiten beeld. Zo beschikken alle ministeries over ICT en programmatuur, die een steeds grotere rol spelen bij de publieke dienstverlening. Wanneer deze niet tijdig worden vervangen of een upgrade krijgen, kan dit voor problemen zorgen; net zoals dit bij de 'klassieke' infrastructuur het geval is.

Baten-lastenstelsel

Bovendien komt die aanpak de uniformiteit van het verslaggevingsstelsel van het Rijk niet ten goede. Ook is het moeilijk vol te houden, aldus de Rekenkamer, dat de overheid wel verslaggevingsregels stelt aan anderen, maar niet aan zichzelf. Uitzonderd de ministeries zijn alle organisaties van enige betekenis in Nederland - privaat en publiek - wettelijk verplicht zich over hun bezittingen via een balans te verantwoorden.

Ook in veruit de meeste landen binnen de Europese Unie en de OESO is het opstellen van een balans door de centrale overheid gemeengoed. De Rekenkamer [pleit al langer](#) voor invoering van een baten-lastenstelsel voor de Rijksoverheid.

Rijksbezit

De bezittingen van de Rijksoverheid omvatten allerlei typen vastgoed, van uiteenlopende financiële waarde. Denk aan kantoorpanden van ministeries en de Belastingdienst, paleizen, ambassadegebouwen in bijvoorbeeld Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. Ook de infrastructuur met (vaar-)wegen, bruggen en sluizen en zes bijhorende verkeerscentrales en 24 vuurtorens behoort tot het rijksbezit. Verder varieert het rijksbezit van kunstobjecten, erfgoedcollecties en het Nationaal Archief tot concessies voor het uitbaten van tankstations langs autosnelwegen, CO₂-emissierechten en te verstrekken vergunningen voor het gebruik van etherfrequenties.

Het Rijk beschikt daarnaast over laboratoria, wapensystemen, voertuigen en schepen, vliegtuigen, pachtboerderijen, natuurgebieden, een pijpleidingennetwerk, een onderzeese glasvezelkabel, vele IT-systemen en softwareapplicaties (alleen bij de Belastingdienst al ruim 900). Ook is het Rijk (deels) eigenaar van aanzienlijke bodemvoorraden en

diverse maatschappijen.

Het totaaloverzicht is per ministerie onderverdeeld opgenomen in het rapport '[Zicht op rijksbezit – De gewoonste zaak van de wereld?](#)', dat de Algemene Rekenkamer op 1 december 2021 naar het parlement heeft gestuurd en heeft gepubliceerd.

Deel dit artikel

GERELATEERD

NIEUWS | 28 februari 2022

Kabinet wil dat helft van top in (semi)publieke sector vrouw is

Overheden en organisaties die een publieke taak uitvoeren of met belastinggeld worden gefinancierd, moeten toe naar een (sub)top die voor de helft bestaat uit mannen... →

NIEUWS | 07 februari 2022

Begroting Aruba, Curaçao en Sint-Maarten hoeft in 2022 niet sluitend

Aruba, Curaçao en Sint-Maarten hoeven ook in 2022 niet aan de begrotingsnormen te voldoen. Aruba moet met voorstellen komen voor invulling van de salariskorting. →

NIEUWS | 02 december 2021

Corona drukt stempel op Najaarsnota 2021

De overheidsfinanciën staan nog volop in het teken van de coronabestrijding. Enerzijds hebben de uitgaven zich positiever ontwikkeld sinds Prinsjesdag, anderzijds... →

NIEUWS | 07 oktober 2021

Ministers doen minder met onderzoek Rekenkamer

Sinds 2015 nemen ministers gemiddeld 62 procent van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer ter harte. Per jaar fluctueert dit percentage sterk, maar sinds 2018... →

NIEUWS | 27 september 2021

Keijzer al langer op ramkoers met kabinet over coronamaatregelen

Demissionair staatssecretaris Mona Keijzer van Economische Zaken en Klimaat lag al langer met het kabinet op ramkoers over de coronamaatregelen. Ze zou eerder hebben... →